

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Παλαιοσλαβική Γλώσσα

Ενότητα 15: Η κλίση του ρήματος – Ενεστώτας, Παρατατικός, Παρακείμενος, Αόριστος

Αλεξάνδρα Ιωαννίδου

Τμήμα Σλαβικών Σπουδών

Γ2.4. Η ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Ο ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ				
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
	Συζυγία I	Συζυγία II	Συζυγία III	Συζυγία IV
1ο πρ.	ИДЖ	МИНЖ	ДѢЛАИЖ	ВИЖДЖ
2ο πρ.	ИДЕШИ	МИНЕШИ	ДѢЛАЮШИ	ВИДИШИ
3ο πρ.	ИДЕТЪ	МИНЕТЪ	ДѢЛАЮТЪ	МИДИТЪ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
1ο πρ.	ИДЕМЪ	МИНЕМЪ	ДѢЛАЮЕМЪ	ВИДИМЪ
2ο πρ.	ИДЕТЕ	МИНЕТЕ	ДѢЛАЮЕТЕ	ВИДИТЕ
3ο πρ.	ИДѢТЪ	МИНѢТЪ	ДѢЛАЮТЪ	ВИДѢТЪ
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
1ο πρ.	ИДЕВѢ	МИНЕВѢ	ДѢЛАЮВѢ	ВИДИВѢ
2ο πρ.	ИДЕТА	МИНЕТА	ДѢЛАЮТА	ВИДИТА
3ο πρ.	ИДЕТЕ	МИНЕТЕ	ДѢЛАЮТЕ	ВИДИТЕ

Προσοχή:

1) Κατά την κλίση του ενεστώτα των ρημάτων της 1ης συζυγίας, το επίθημα –e- επιφέρει στα ουρανικά σύμφωνα της ρίζας τις αλλαγές που προκαλεί η πρώτη ουρανικοποίηση. Έτσι έχουμε **могж**, αλλά **можеши**. Μερικά τυπικά παραδείγματα ρημάτων της 1ης συζυγίας κατά την κλίση των οποίων συναντούμε την πρώτη ουρανικοποίηση είναι:

решти - рекж - речеши, сѣшти

- сѣкж - сѣчеши, влѣшти - влѣкж - влѣчеши.

2) Παραδείγματα ρημάτων της 2ης συζυγίας: **сѣхнѣти, минѣти, помѣнѣти, дѣхнѣти, двигнѣти**

3) Παραδείγματα ρημάτων της 3ης συζυγίας: **пити, гнити, вѣпити, крѣти, обоути, богаѣти,**

СЛАВѢТИ, БОУІАТИ, ЗНАМЕНАТИ, СЪБИРАТИ, ОУБИВАТИ.

4) Παραδείγματα ρημάτων της 4ης συζυγίας: ЛЮБИТИ, ЛОМИТИ, СТРОИТИ, ЛЕГѢТИ, ЛОЖИТИ, СТАВИТИ, ПЛОДИТИ, МЪНОЖИТИ

Η πραγματική κατάληξη στο 1ο πρ. εν. των ρημάτων της 4ης συζυγίας είναι -jɔ, γι' αυτό και τα σύμφωνα που προηγούνται φέρουν τις αλλαγές που επιφέρει το -j-. Με άλλα λόγια έχουμε:

ВИДѢТИ → ВИД + jж = ВИЖДЖ

ЛЮБИТИ → ЛЮБ + jж = ЛЮБЛІЖ

3) Η κατάληξη του 3ου πρ. πληθ. της 4ης συζυγίας ήταν -АТЪ

4) Το 1ο πρ. πληθ., εμφανίζει ενίοτε, εκτός απ' την κατάληξη -мъ και την κατάληξη -мы. Το ίδιο

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ ΜΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ					
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	БЫТИ	ДАТИ	ІАСТИ	МѢДѢТИ	ИМАТИ
1ο πρ.	ЕСМЪ	ДАМЪ	ІАМЪ	ВѢМЪ	ИМАМЪ
2ο πρ.	ЕСИ	ДАСИ	ІАСИ	ВѢСИ	ИМАШИ
3ο πρ.	ЕСТЪ	ДАСТЪ	ІАСТЪ	ВѢСТЪ	ИМАТЪ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
1ο πρ.	ЕСМЪ	ДАМЪ	ІАМЪ	ВѢМЪ	ИМАМЪ
2ο πρ.	ЕСТЕ	ДАСТЕ	ІАСТЕ	ВѢСТЕ	ИМАТЕ
3ο πρ.	СЖТЪ	ДАДАТЪ	ІАДАТЪ	ВѢДАТЪ	ИМЖТЪ
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
1ο πρ.	ЕСВѢ	ДАВѢ	ІАВѢ	ВѢВѢ	ИМАВѢ
2ο πρ.	ЕСТА	ДАСТА	ІАСТА	ВѢСТА	ИМАТА
3ο πρ.	ЕСТЕ	ДАСТЕ	ІАСТЕ	ВѢСТЕ	ИМАТЕ

συμβαίνει και στο 3ο πρ. εν. και πληθ., που εμφανίζονται εκτός απ' την κατάληξη **-ѣ** και με την κατάληξη **-ѣи**.

Προσοχή: Το 3ο πρ. πληθ. του **ѣи** είναι **ѣѣи**, ενώ των υπολοίπων μη θεματικών ρημάτων λήγει σε **-ѣѣи**!

2. Ο ΑΟΡΙΣΤΟΣ

1) Ο αόριστος, που εκφράζει μια πράξη που έχει ολοκληρωθεί σε παρελθόντα χρόνο, σχηματίζεται με μια λέξη, ανήκει δηλαδή στους συνθετικούς – όχι στους αναλυτικούς χρόνους των ρημάτων.

2) Ανάλογα με το αν σχηματίζεται με τη βοήθεια του επιθήματος **-s-** ή όχι, ο αόριστος στα παλαιοσλαβικά είναι απλός ή σιγματικός.

3) Οι τύποι του απλού αορίστου σχηματίζονται απ' το απαρεμφατικό θέμα στο οποίο προστίθενται, χωρίς την παρεμβολή επιθήματος, οι κατάληξεις της κλίσης.

4) Απλό αόριστο σχηματίζουν πολύ λίγα ρήματα. Ο απλός αόριστος σχηματίζεται μόνο από ρήματα της 1ης και της 2ης συζυγίας, το ενεστωτικό θέμα των οποίων λήγει σε σύμφωνο. Απλό αόριστο σχηματίζουν ρήματα όπως: **иѣи** (иѣѣи),

ѣѣи (ѣѣѣи), **ѣѣи** (ѣѣѣи), **ѣѣи** (ѣѣѣи), **ѣѣи** (ѣѣѣи), **ѣѣи** (ѣѣѣи). Ο απλός αόριστος δεν χρησιμοποιούνταν τόσο συχνά στα κυριλλικά, όσο στα γλαγολιτικά χειρόγραφα.

5) Οι τύποι του σιγματικού αόριστου σχηματίζονται με την παρεμβολή ανάμεσα στο θέμα και την κατάληξη του επιθήματος –s-, που στο 1ο πρ. όλων των αριθμών και στο 3ο πρ. του πληθ. δίνει τη θέση του στο –x (-š.)

ΑΠΛΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ			
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
1ο πρ.	МОГЪ	ИДЪ	ДВИГЪ
2ο πρ.	МОЖЕ	ИДЕ	ДВИЖЕ
3ο πρ.	МОЖЕ	ИДЕ	ДВИЖЕ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
1ο πρ.	МОГОМЪ	ИДОМЪ	ДВИГОМЪ
2ο πρ.	МОЖЕТЕ	ИДЕТЕ	ДВИЖЕТЕ
3ο πρ.	МОЖЪ	ИДЪ	ДВИГЪ
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
1ο πρ.	МОГОВѢ	ИДОВѢ	ДВИГОВѢ
2ο πρ.	МОЖЕТА	ИДЕТА	ДВИЖЕТА
3ο πρ.	МОЖЕТЕ	ИДЕТЕ	ДВИЖЕТЕ
ΣΙΓΜΑΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ			
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
1ο πρ.	ХВАЛИХЪ	ЗНАХЪ	ВИДѢХЪ
2ο πρ.	ХВАЛИ	ЗНА	ВИДѢ

3ο пр.	ХВАЛИ	ЗНА	ВИДѢ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
1ο пр.	ХВАЛИХОМЪ	ЗНАХОМЪ	ВИДѢХОМЪ
2ο пр.	ХВАЛИСТЕ	ЗНАСТЕ	ВИДѢСТЕ
3ο пр.	ХВАЛИША	ЗНАША	ВИДѢША
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
1ο пр.	ХВАЛИХОВѢ	ЗНАХОВѢ	ВИДѢХОВѢ
2ο пр.	ХВАЛИСТА	ЗНАСТА	ВИДѢСТА
3ο пр.	ХВАЛИСТЕ	ЗНАСТЕ	ВИДѢСТЕ

ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΜΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ				
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
	БЫТИ	ДАТИ	ΙΑΣΤИ	ВѢДѢТИ
1ο пр.	БЫХЪ	ДАХЪ	ΙΑСЪ (ΙΑΧЪ)	ВѢДѢХЪ
2ο пр.	БЫ(БЫСТЪ)	ДА(ДАСТЪ)	ΙΑСТЪ	ВѢДѢ
3ο пр.	БЫ(БЫСТЪ)	ДА(ДАСТЪ)	ΙΑСТЪ	ВѢДѢ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
1ο пр.	БЫХОМЪ	ДАХОМЪ	ΙΑСОМЪ	ВѢДѢХОМЪ
2ο пр.	БЫСТЕ	ДАСТЕ	ΙΑСТЕ	ВѢДѢСТЕ
3ο пр.	БЫША	ДАША	ΙΑСА, ΙΑША	ВѢДѢША
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
1ο пр.	БЫХОВѢ	ДАХОВѢ	ΙΑСОВѢ	ВѢДѢХОВѢ
2ο пр.	БЫСТА	ДАСТА	ΙΑСТА	ВѢДѢСТА
3ο пр.	БЫСТЕ	ДАСТЕ	ΙΑСТЕ	ВѢДѢСТЕ

3. Ο ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

1) Ο παρατατικός, που εκφράζει παρατεταμένη ή επαναλαμβανόμενη ενέργεια στο παρελθόν, σχηματίζεται κυρίως από ρήματα ασυντέλεστης ρηματικής όψης, χωρίς όμως να αποκλείεται και ο σχηματισμός του από ρήματα συντελεσμένης ρηματικής όψης.²⁵

2) Ο παρατατικός σχηματίζεται με την πρόσθεση στο θέμα των ρημάτων των επιθημάτων **-Ѣаχ-**, **-аχ-**, **-Ѡааχ-**. Ακολουθεί η κατάληξη του εκάστοτε προσώπου.

3) Με επίθημα **-Ѣаχ-** σχηματίζεται ο παρατατικός των ρημάτων, των οποίων το απαρεμφατικό θέμα τελειώνει σε σύμφωνο (**нєєтѣ** - **нєєѢахѣ**),

ή σε **-нѣ**, **сѣхнѣтѣ** - **сѣхнѢахѣ**).

4) Κατά τον σχηματισμό του παρατατικού σε ρήματα του τύπου **рєшѣтѣ**, **мощѣтѣ** (> *rek-ti, *mog-ti) εμφανίζεται το πρωταρχικό σύμφωνο ουρανικοποιημένο:

*могѣтѣ → **мощѣтѣ** → *могѢахѣ → **могѣаахѣ** → **можааахѣ**

5) Τα ρήματα με μονοσύλλαβο απαρεμφατικό θέμα σε **-ѣ**, **-и**, **-оу** (**крѣѣтѣ**, **пѣтѣ**, **чоуѣтѣ**) σχηματίζουν τον παρατατικό με το επίθημα **-Ѡааχ-**.

6) Τα ρήματα με απαρεμφατικό θέμα σε **-ѣ** ή σε **-а**, σχηματίζουν τον παρατατικό με το επίθημα **-ах-**

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

²⁵ Βλ. π.χ. **дѣлаше** από το ρήμα συντελεσμένης όψης **дати**.

	НЕСТИ	СЪХНѢТИ	ΧΒΑΛИТИ	ВЕСТИ	ЗНАТИ
1ο πρ.	НЕСѢАХЪ	СЪХНѢАХЪ	ΧΒΑΛΙΑΑΧЪ	ВΕΔѢАХЪ	ЗНААΧЪ
2ο πρ.	НЕСѢАШЕ	СЪХНѢАШЕ	ΧΒΑΛΙΑΑШЕ	ВΕΔѢАШЕ	ЗНААШЕ
3ο πρ.	НЕСѢАШЕ	СЪХНѢАШЕ	ΧΒΑΛΙΑΑШЕ	ВΕΔѢАШЕ	ЗНААΧѢ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
1ο πρ.	НЕСѢАΧОМЪ	СЪХНѢАΧОМЪ	ΧΒΑΛΙΑΑΧОМЪ	ВΕΔѢАΧОМЪ	ЗНААΧОМЪ
2ο πρ.	НЕСѢАШЕТЕ	СЪХНѢАШЕТЕ	ΧΒΑΛΙΑΑШЕТЕ	ВΕΔѢАШЕТЕ	ЗНААШЕТЕ
3ο πρ.	НЕСѢАΧѢ	СЪХНѢАΧѢ	ΧΒΑΛΙΑΑΧѢ	ВΕΔѢАΧѢ	ЗНААΧѢ
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
1ο πρ.	НЕСѢАΧОВѢ	СЪХНѢАΧОВѢ	ΧΒΑΛΙΑΑΧОВѢ	ВΕΔѢАΧОВѢ	ЗНААΧОВѢ
2ο πρ.	НЕСѢАШЕТА	СЪХНѢАШЕТА	ΧΒΑΛΙΑΑШЕТА	ВΕΔѢАШЕТА	ЗНААШЕТА
3ο πρ.	НЕСѢАШЕТЕ	СЪХНѢАШЕТЕ	ΧΒΑΛΙΑΑШЕТЕ	ВΕΔѢАШЕТЕ	ЗНААШЕТЕ

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ БЫТИ	
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
1ο πρ.	БѢАХЪ
2ο πρ.	БѢАШЕ
3ο πρ.	БѢАШЕ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
1ο πρ.	БѢАΧОМЪ
2ο πρ.	БѢАШЕТЕ
3ο πρ.	БѢАΧѢ
ΔΥΪΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
1ο πρ.	БѢАΧОВѢ
2ο πρ.	БѢАШЕТА
3ο πρ.	БѢАШЕТЕ

4. ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

1) Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος σχηματίζονται περιφραστικά. Στον σχηματισμό τους, σημαντικό ρόλο παίζει η μετοχή παρακειμένου, η οποία με τη σειρά της σχηματίζεται απ' το απαρεμφατικό θέμα με το επίθημα -л- και την κατάληξη που διαφοροποιεί σε ενικό, πληθυντικό και δυϊκό αριθμό ανάμεσα στα τρία γένη.

Για παράδειγμα:

нєсѣти → нєс-л-ѣ (αρσ. εν.), нєсѣа (θηλ. εν.), нєсѣо (ουδ. εν.), нєсѣи (αρσ. πλ.), нєсѣѣи (θηλ. πλ.), нєсѣа (ουδ. πλ.), нєсѣа (αρσ. δ.), нєсѣѣѣ (θηλ. δ.), нєсѣѣѣ (ουδ. δ.).

2) Ο παρακείμενος λοιπόν σχηματίζεται απ' τον ενεστώτα του ρήματος бѣѣти και την μετοχή παρακειμένου, ως εξής:

ΕΝΙΚΟΣ	
1ο πρ.	нєсѣмѣ писѣаѣѣ (-а, -о)
2ο πρ.	нєсѣи писѣаѣѣ (-а, -о)
3ο πρ.	нєсѣѣѣ писѣаѣѣ (-а, -о)
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
1ο πρ.	нєсѣмѣ писѣаѣи (-ѣи, -а)
2ο πρ.	нєсѣѣѣ писѣаѣи (-ѣи, -а)
3ο πρ.	сѣѣѣѣ писѣаѣи (-ѣи, -а)
ΔΥΪΚΟΣ	
1ο πρ.	нєсѣѣѣ писѣаѣа (-ѣѣ, -ѣѣ)
2ο πρ.	нєсѣѣа писѣаѣа (-ѣѣ, -ѣѣ)
3ο πρ.	нєсѣѣѣ писѣаѣа (-ѣѣ, -ѣѣ)

3) Ο υπερσυντέλικος, που τοποθετεί μια πράξη στο παρελθόν σε χρόνο προηγούμενο μιας άλλης, επίσης παρελθοντικής, πράξης, σχηματίζεται με την μετοχή παρακειμένου και το ρήμα **бѣти** στον παρατατικό κατά το παράδειγμα που ακολουθεί

ΕΝΙΚΟΣ	
1ο πρ.	бѣахъ писалъ (-а, -ο)
2ο πρ.	бѣаше писалъ (-а, -ο)
3ο πρ.	бѣаше писалъ (-а, -ο)
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
1ο πρ.	бѣахомъ писали (-ѣ, -а)
2ο πρ.	бѣашете писали (-ѣ, -а)
3ο πρ.	бѣахѣ писали (-ѣ, -а)
ΔΥΪΚΟΣ	
1ο πρ.	бѣаховѣ писала (-ѣ, -ѣ)
2ο πρ.	бѣашета писала (-ѣ, -ѣ)
3ο πρ.	бѣашете писала (-ѣ, -ѣ)

5. Ο ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

Στην παλαιοσλαβική, οι μελλοντική ενέργεια εκφραζόταν με τρεις τρόπους:

1) Κατ' αρχάς με τον απλό μέλλοντα, ο οποίος δεν ήταν παρά ο ενεστώτας των ρημάτων συντελεσμένης ρηματικής όψης. (**идѣ** = *πηγαίνω* [τη στιγμή της εκφοράς του λόγου] αλλά **придѣ** = *θα έλθω* [σε μελλοντική στιγμή])

2) Ύστερα έχουμε τον Μέλλοντα I, που σχηματίζεται απ' τα ρήματα **идѣти, начѣти, хошѣти** (τα οποία κλίνονται) και το απαρέμφατο του εκάστοτε ρήματος, π.χ.

ΕΝΙΚΟΣ	
1ο πρ.	идѣамъ ходити

2ο πρ.	идѣши ходити
3ο πρ.	идѣтъ ходити
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	

1ο πρ.	ИМАМЪ ХОДИТИ
2ο πρ.	ИМАТЕ ХОДИТИ
3ο πρ.	ИМАТЬ ХОДИТИ
ΔΥΪΚΟΣ	
1ο πρ.	ИМАВѢ ХОДИТИ

2ο πρ.	ИМАТА ХОДИТИ
3ο πρ.	ИМАТЕ ХОДИТИ

3) Τέλος, έχουμε τον Μέλλοντα II (ή τον τετελεσμένο μέλλοντα), που εκφράζει μια πράξη που θα έχει ολοκληρωθεί πριν από κάποια άλλη στο μέλλον και η οποία εκφρέρεται με τον μέλλοντα του **БЪТИ** και τη μετοχή παρακειμένου.

Π.χ.

ΕΝΙΚΟΣ	
1ο πρ.	БЖДЖ ПИСАЛЪ (-а, -о)
2ο πρ.	БЖДЕШИ ПИСАЛЪ (-а, -о)
3ο πρ.	БЖДЕТЬ ПИСАЛЪ (-а, -о)
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
1ο πρ.	БЖДЕМЪ ПИСАЛИ (-ы, -а)
2ο πρ.	БЖДЕТЕ ПИСАЛИ (-ы, -а)
3ο πρ.	БЖДЖТЪ ПИСАЛИ (-ы, -а)
ΔΥΪΚΟΣ	
1ο πρ.	БЖДЕВѢ
2ο πρ.	БЖДЕТА ПИСАЛА (-ѣ, -ѣ)
3ο πρ.	БЖДЕТЕ ПИСАЛА (-ѣ, -ѣ)

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, 2015.
Αλεξάνδρα Ιωαννίδου. «Παλαιοσλαβική Γλώσσα. Ενότητα 15: Η κλίση του ρήματος – Ενεστώτας, Παρατατικός, Παρακείμενος, Αόριστος». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/SLAVSTUD101/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

